

Landspakket Aruba

Uitvoeringsagenda 1 juli – 30 september 2022

Op 13 november 2020 ondertekenden Aruba en Nederland de onderlinge regeling voor de uitvoering van het Landspakket Aruba. Sinds het tekenen van de onderlinge regeling zijn de eerste stappen gezet voor de realisatie van een breed palet aan hervormingen en investeringen. Deze moeten bijdragen aan de weerbaarheid en veerkracht van Aruba. Het streven is dat Aruba weer sterker op eigen benen komt te staan.

In het Landspakket zijn maatregelen opgenomen op de volgende gebieden: financieel beheer; kosten en effectiviteit van de publieke sector; belastingen; de financiële sector; de economie; zorg; onderwijs en het versterken van de rechtsstaat. De concrete afspraken waar deze maatregelen uit bestaan zijn opgenomen in een uitvoeringsagenda. Voor u ligt thans de Uitvoeringsagenda over de periode van 1 juli tot en met 30 september 2022.

Veel aandacht gaat de komende periode uit naar de voorbereidingen van de zogenoemde roadmaps waarbij voor een aantal thema's, waaronder financieel beheer en kosten en effectiviteit van de publieke sector, een langetermijnvisie wordt ontwikkeld, waarin de diverse maatregelen en bijbehorende acties zijn verwerkt. Het streven is dat aan de hand van de roadmaps de hervormingen doorgevoerd worden, waarbij als uitgangspunt geldt het doorvoeren van hervormingen gericht op kwaliteit en duurzame houdbaarheid. Bij het opstellen van de roadmaps wordt ook gekeken naar beschikbare capaciteit en benodigde middelen, dit om de uitvoerbaarheid te borgen.

De activiteiten op sociaaleconomisch gebied zullen met name in het teken staan van het definiëren van concrete vervolgacties op basis van de opgeleverde onderzoeken met betrekking tot arbeid en zekerheid. Ook voor het thema Zorg zal, op basis van het vorig kwartaal opgeleverde onderzoeksrapport, worden bepaald welke stappen nodig zijn om te komen tot een robuust en betaalbaar zorgstelsel dat past bij het profiel van de Arubaanse bevolking en met oog voor preventieve maatregelen.

Leeswijzer

In deze Uitvoeringsagenda zijn de gerealiseerde afspraken uit de Uitvoeringsagenda 2022-Q2 verdwenen, de afspraken uit de Uitvoeringsagenda 2022-Q2 die nog gerealiseerd moeten worden, zijn blijven staan en nieuwe afspraken voor het komende kwartaal (2022-Q3) zijn toegevoegd. Op deze manier is het overzichtelijk welke afspraken gelden voor het komende kwartaal. De beoogde resultaten worden doorgenummerd zodat duidelijk is dat er stappen vooraf zijn gegaan aan de huidige afspraken.

mr. E.C. Wever-Croes
*Minister-president
van Aruba*

A.C. van Huffelen
*Staatssecretaris van
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties*

Thema A:
Financieel beheer

Thema E:
Economische hervormingen

Thema B:
**Kosten en effectiviteit
publieke sector**

Thema F:
Zorg

Thema C:
Belastingen

Thema G:
Onderwijs

Thema D:
Financiële sector

Thema H:
Versterken rechtsstaat

Thema A: Financieel beheer

Doel • het beheersen en het op orde krijgen van het financieel beheer en het financieel toezicht vanuit de noodzaak om als overheid 'in control' te zijn.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
A.1	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de financiële kolom wordt versterkt. Hierbij wordt in ieder geval gekeken naar de financiële en beleidscontrole (centraal en bij de diensten), de auditfunctie, en de positie van de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.1.1	Juridisch kader aanpassen als basis om financiële kolom te versterken.	12. Modellen begroting en jaarrekening: aanbieden aan de Raad van Advies.	30 september 2022	Aruba	Is vervolg op de inmiddels afgeronde actie A.1.1.8. De actie is onderdeel in het proces om te komen tot formaliseren van de inmiddels opgestelde modellen.
				13. Modellen begroting en jaarrekening: publiceren.	15 december 2022	Aruba	Datum is onder voorbehoud van eventuele wijzigingen n.a.v. het advies van de Raad van Advies.
				14. Concept plan van aanpak ten behoeve van de verdere uitwerking van de regelgeving openbare verkopeningen en de uiteindelijke implementatie gereed.	15 juli 2022	Aruba + Nederland	Is vervolg op de inmiddels afgeronde actie A.1.1.9.
				15. Uitvoeringsbesluit aanbestedingen: aanbieden aan de Raad van Advies.	30 september 2022	Aruba	Is vervolg op de inmiddels afgeronde actie A.1.1.10. De actie is onderdeel van het proces om te komen tot formaliseren van de inmiddels opgestelde concept wetgevingsteksten.
				16. Uitvoeringsbesluit aanbestedingen: publiceren.	6 januari 2023	Aruba	Is vervolg op actie A.1.1.15. De actie is onderdeel van het proces om te komen tot formaliseren van de inmiddels opgestelde concept wetgevingsteksten. Publicatiedatum onder voorbehoud van eventuele wijzigingen n.a.v. het advies van de Raad van Advies.
				17. Verslaggevingsstelsel: nadere uitwerking van het stelsel is gereed conform PvA.	31 oktober 2022	Aruba + Nederland	
				18. Verslaggevingsstelsel: impactanalyse is gereed conform PvA	31 januari 2023	Aruba + Nederland	
				19. Verslaggevingsstelsel: concept implementatieplan is gereed conform PvA.	30 april 2023	Aruba + Nederland	
		A.1.2	Versterken financiële organisatie.	5. Zienswijze Aruba (inclusief advies) over de onderzoeksrapportage bestuurlijk vastgesteld.	31 augustus 2022	Aruba	Betreft rapportage onderzoek versterken financiële organisatie, opgesteld ihkv de afgeronde actie A.1.2.4.
		A.1.3	Roadmap verbetering financieel beheer.	2. Roadmap bestuurlijk vastgesteld.	15 augustus 2022	Aruba	Om te komen tot een breed gedragen roadmap is meer tijd nodig dan eerder gepland.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
A.2	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of en hoe het gebruik van betrouwbare statistische informatie en data ten behoeve van beleidsontwikkeling en besluitvorming kan worden versterkt. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.2.2	Implementatieplan op basis van de taken van het comité Nationaal Statistisch Systeem (NSS) zoals vastgesteld middels ministeriële beschikking.	2. Zienswijze Aruba op het NSS implementatieplan bestuurlijk vastgelegd na verwerking van de feedback van de review van UNSD en ECLAC.	n.n.b.	Aruba	Omdat een NSS op Aruba een totaal nieuw systeem is en grote investeringen vergt, heeft Aruba een review aangevraagd aan UNSD en ECLAC van het door de NSS Commissie opgestelde NSS implementatieplan.
A.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of het subsidiebeleid, de uitvoering en de bestaande subsidierelaties voldoen aan de eisen: rechtmatigheid, legitimiteit, effectiviteit en efficiency. Op basis van de uitkomsten zullen aanpassingen aan beleid en/of uitvoering worden doorgevoerd en onrechtmatig verstrekte subsidies met inachtneming van de wettelijke kaders en rechtsbeginselen (indien proportioneel) worden teruggevorderd.	A.3.1	Onderzoek naar subsidiebeleid en -uitvoering.	5. Concept PvA gereed.	30 september 2022	Aruba + Nederland	Betreft uitwerking van adviezen uit het onderzoek naar subsidiebeleid en -uitvoering (reeds voltooid i.h.k.v. A.3.1.4.) t.b.v. de implementatie daarvan.
				6. PvA bestuurlijk vastgesteld.	31 oktober 2022	Aruba	Betreft uitwerking van adviezen uit het onderzoek naar subsidiebeleid en -uitvoering (reeds voltooid ihkv A.3.1.4.) tbv de implementatie daarvan.
A.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de inkoopfunctie kan worden versterkt, zodat de overheid op een zo doelmatige en effectief mogelijke wijze de inkoop van goederen en diensten kan verrichten. Daarbij zal centralisatie worden overwogen. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.4.1	Onderzoek naar huidige situatie en doelstellingen.	4. n.n.b.	n.n.b.	Aruba + Nederland	Wordt in het kader van de roadmap Financieel Beheer (zie A.1.3) later opgenomen in de uitvoeringsagenda.

Thema B: Kosten en effectiviteit publieke sector

- Doel**
- de doelmatigheid van de publieke sector verhogen door een verlaging van de public wage bill (in lijn met het Caribisch gemiddelde van 10 procent van het BBP) en het terugdringen van de kosten van de publieke sector in algemene zin;
 - het verhogen van de kwaliteit en de effectiviteit (inclusief uitvoeringskracht) van de publieke sector.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.1	De landen dragen zorg voor de continuïteit van vitale processen, waaronder in ieder geval wordt verstaan: elektriciteit, olievoorziening, internet en datadiensten, drinkwatervoorziening, vlucht- en vliegtuigafhandeling, scheepvaartafhandeling, betalingsverkeer, de hulpdiensten en communicatie daartussen en medische instellingen.	B.1.1	Doorlopend.				
B.2	Op basis van een integrale doorlichting van de (semi-)overheidsbedrijven en overheidsentiteiten naar legitimiteit van publiek aandeelhouderschap (dienen ze publieke belangen/doelen?), effectiviteit (bereiken ze de doelstellingen?) en doelmatigheid zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.2.1	Doorlichting van (semi-)overheidsbedrijven en overheidsentiteiten.	5. Definitieve eindrapportage vastgesteld door de stuurgroep.	1 november 2022	Aruba + Nederland	
				6. Beleidsreactie Aruba bestuurlijk vastgesteld.	15 december 2022	Aruba	
B.3	Op basis van bestaand en/of aanvullende onderzoek wordt met de landen toegewerkt naar een versterking van het luchtvaartstelsel binnen het Koninkrijksverband. Het kan hierbij gaan om nauwe samenwerking van organisaties en het organiseren van uniforme werkprocessen, conform de internationale veiligheidseisen, waarbij gestuurd wordt op efficiëntie en kostenvermindering.	B.3.1	Afspraken die gemaakt worden in de regiegroep Luchtvaart zijn leidend bij de uitvoering van deze maatregel. Vooralnog worden geen separate afspraken gemaakt in de uitvoeringsagenda.			Aruba + Nederland	
B.4	Op basis van een integrale doorlichting zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd om de kwaliteit, effectiviteit en uitvoeringskracht van de overheidsorganisatie te verbeteren, waaronder ook wordt verstaan de slagkracht van de ministeriële staven.	B.4.1	Verkenning mogelijkheden wetgevingspool ten behoeve van (tijdelijke) versterking wetgevingsfunctie landen.	4. Wetgevingskalender gereed en additionele capaciteitsbehoefte vastgesteld.	1 augustus 2022	Aruba	Betreft een meerjaren planning ten behoeve van het landspakket inclusief indicatie in tijd en profielen van ondersteuningsbehoefte. Aan de hand hiervan zal worden bezien hoe ondersteuning kan worden georganiseerd. Deze actie zal ook in de toekomst regelmatig terugkomen.
				B.4.2	Voorstellen ontwikkelen om kwaliteit, effectiviteit en uitvoeringskracht van de overheidsorganisatie te verbeteren.	4. Principebesluit Roadmap.	15 augustus 2022
		5. Consultatie Stakeholders Roadmap heeft plaatsgevonden	30 september 2022			Aruba	
		6. Roadmap bestuurlijk vastgesteld.	n.n.b.			Aruba	Op basis van de uitkomst van de consultatie wordt de datum van de bestuurlijke vaststelling bepaald.
		B.4.3	Ontwerpen overheidsorganisatie	2. Uitvraag herontwerp organisatiestructuur gereed.	15 september 2022		Betreft afwegingskader kerntaken en mede op basis daarvan gewenste organisatiestructuur op directie/diensten niveau (fase 1) en gewenste organisatiestructuur en optimale personele bezetting per directie/dienst (fase 2).
3. Aanbesteding herontwerp organisatiestructuur afgerond.	1 februari 2023			n.n.b.			

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
B.5	Op basis van onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden (waaronder overwerkvergoedingen, verlofregelingen, bijzondere beloningen en toeslagen, reizen en reisvergoedingen, etc.) worden voorstellen voor mogelijke versoering ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.5.3	In aanvulling op het vergelijkend onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden wordt een benchmarkonderzoek uitgevoerd waarin de arbeidsvoorwaarden uit de (semi)publieke sector worden vergeleken met de private sector.	5. Conceptrapportage gereed en opgeleverd door leverancier aan opdrachtgever.	31 oktober 2022	Aruba + Nederland	
B.6	In het kader van een optimale personele inzet wordt de formatie, bezetting en daadwerkelijke aanwezigheid en inzetbaarheid van medewerkers van overheid en overheidsorganisaties onderzocht. Indien medewerkers onterecht loon ontvangen worden, afhankelijk van de situatie, maatregelen getroffen (o.a. stopzetten salaris, ontslagtraject)	B.6.2	Juridisch kader onderzoeken.	3. Beleidsdocument maatregelen niet-integer gedrag.	1 oktober 2022	Aruba	
				4. Beleid over proefplaatsing bij bevordering naar zwaardere functie.	1 oktober 2022	Aruba	
				5. Beleid over aanpak moeilijk te re-integreren non-actieven.	1 oktober 2022	Aruba	
B.7	Er wordt een aanpak ontwikkeld gericht op het terugdringen en beheersen van de kosten voor externe inhuur.	B.7.1	Inventarisatie omvang externe inhuur.	3. n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Deze maatregel zal nader aan de orde komen in de roadmap van Thema B specifiek in relatie tot de public wage bill, zie B.4.2.3.
B.8	Op basis van een doorlichting van de HR-functie (beleid, HR-advies, administratie en instrumentarium) worden verbetervoorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.8.1	Onderzoek naar de HR-functie.	5. Beleidsreactie op rapport van uitgevoerd onderzoek naar HR functie op bestuurlijk niveau vastgesteld.	1 juli 2022	Aruba + Nederland	Vanwege feedback vanuit de stuurgroep op het concept onderzoeksrapport (B.8.1.4) is de vaststelling, door de stuurgroep, van het rapport vertraagd waardoor ook deze datum opschuift.
				6. Concept PvA opgeleverd.	1 september 2022	Aruba	Betreft uitwerking van adviezen uit het onderzoeksrapport naar HR Functie ten behoeve van de implementatie daarvan, voor de korte en lange termijn.
				7. PvA bestuurlijk vastgesteld.	1 oktober 2022	Aruba	
B.9	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt strategisch personeelsbeleid ontwikkeld. Hieronder wordt in ieder geval verstaan: - een strategische personeelsplanning i.r.t. de uitkomsten van de doorlichting onder B.4; - invoer van een prestatie-management systeem binnen het ambtelijk apparaat; - het beperken van de politieke invloed op personeelsaangelegenheden.	B.9.1	Analyse hoe strategisch personeelsbeleid te moderniseren.	4. Bestuurlijke vaststelling beleidsadvies en bepalen vervolgcacties Werving en Selectie voor doorstroom.	1 augustus 2022		
				6. Plan van Aanpak Digitaal Platform Training en Opleiding vastgesteld.	15 juli 2022	Aruba	
				7. PvA vervolgcacties Werving en Selectie voor doorstroom ambtelijk vastgesteld.	1 september 2022	Aruba	Betreft uitwerking van concept beleidsadvies Werving en Selectie voor doorstroom (B.9.1.3).
				8. PvA m.b.t. beloningsbeleid, loopbaanbeleid, functiehuis ambtelijk vastgesteld.	15 augustus 2022	Aruba + Nederland	Dit zijn HRM instrumenten die nodig zijn om tot doorontwikkeling van de overheid van Aruba te komen.
		B.9.2	P-cyclus met prestatie-management invoeren.	1. Juridische verankering p-cyclus.	1 december 2022	Aruba	Op 1 juli 2022 wordt het wetsvoorstel p-cyclus ingediend bij de ministerraad waarna het voorstel het wetgevingstraject in gaat. Op 1 december moet het landsbesluit zijn afgekondigd.
		2. Inwerkingtreding p-cyclus.		Uiterlijk 1 januari 2023	Aruba	2022: opleidingsjaar, tevens pilotjaar met diverse organisatieonderdelen.	

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.10	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen de behoefte en kosten met betrekking tot huisvesting inzichtelijk worden gemaakt en mogelijkheden tot kostenverlaging en verbeteringen worden onderzocht en, indien aanwezig, worden doorgevoerd. Beoogd is een kostenreductie van 20% in 5 jaar (begroting 2020 als ijkpunt) die verwerkt is in de begroting voor 2025.	B.10.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				
B.11	In het kader van een efficiënte overheid zullen de mogelijkheden voor een digitale overheidsomgeving en digitale dienstverlening worden onderzocht. Op basis van een onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.11.2	Digitalisering dienstverlening overheid.	1. Bespreking voortgang eGov project.	eind juli	Aruba+ Nederland	Afspraken die worden gemaakt in het eGov project management team (PMT) zijn momenteel leidend.

Thema C: Belastingen

- Doel**
- het herinrichten van een robuust belastingstelsel met een brede grondslag, dat bijdraagt aan een eerlijke(re) verdeling van het inkomen, stimulering van de economie en uitvoerbaarheid en controleerbaarheid door de Belastingdienst;
 - het realiseren van adequaat ingerichte belastingdiensten.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
C.1	Om inkomsten te verhogen en het stelsel robuuster en eenvoudiger te maken zal een integrale doorlichting worden uitgevoerd van het fiscale stelsel inclusief de inkomstenbelasting. De volgende voorstellen zullen worden meegewogen: - Verbreding van de belastingbasis, verschuiving van directe naar indirecte belastingen en invoering VAT/BTW van 12,5 procent, conform voorstellen van de Fiscal Affairs Department (FAD) van het IMF of ABB conform fiscaal stelsel Caribisch Nederland. - Maatregelen gericht op substantiële vermindering van belastinguitgaven en bijdragen/overdrachten aan derden. - Beperken bestuurlijke inmenging/discretionaire bevoegdheden van zowel ambtenaren als bestuurders (m.b.t. aftrekposten, 'tax holidays'). Op basis van de doorlichting en adviezen zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Rekening zal gehouden worden met internationale regels van o.a. de OECD.	C.1.2	Implementatie nieuw fiscaal stelsel.	1. Nieuw fiscaal stelsel ingevoerd.	1 januari 2023	Aruba	
				2. Formele evaluatie voortgang implementatie nieuw belastingstelsel.	31 augustus 2022	Aruba + Nederland	Bij de evaluatie worden alle relevante aspecten, zoals het wetgevingstraject, ict en communicatie, besproken.
C.2	De Belastingdienst zal benodigde gegevens van de bancaire sector gaan ontvangen, voor zover dat nog niet gebeurt.	C.2.1	Plan van aanpak om banken, notarissen, sociale verzekeringsbank en pensioenfondsen aan te sluiten.	5. Invoering wijziging in de algemene landsverordening belastingen t.b.v. automatische gegevensuitwisseling.	1 januari 2023	Aruba	In overleg tussen AUA en TWO is besloten de doorvoering van deze wijziging samen te laten lopen met de algehele wetswijziging in het kader van C.1.1.
				6. Evaluatie actionplan en re-assessment door OECD uitgevoerd	31 maart 2023	Aruba	Is een vervolg op C.2.1.4
C.3	Compliance-programma's worden voortgezet/opgesteld.	C.3.1	Loopt mee in plan van aanpak C.4.1.				
C.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt bepaald of en hoe de Belastingdienst kan worden geoptimaliseerd en gemoderniseerd, dusdanig dat belastinginning effectief en efficiënt kan plaatsvinden. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	C.4.1	Optimalisering en modernisering Belastingdienst.	6. Kwartaalrapportage.	15 juli 2022; 15 oktober 2022	Aruba	Periodiek wordt gerapporteerd over de voortgang van C1 en C4, waarbij ook aandacht wordt besteed aan: aanpassen systemen, organisatieontwikkeling DIMP, communicatie richting samenleving, voorbereidingen bedrijven en organisaties.
C.5	Er wordt een Belastingregeling voor Nederland en Aruba overeengekomen, in lijn met minimum Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) voorwaarden waarbij o.a. wordt gekeken naar het voorkomen mogelijke winstverschuivingen.	C.5.1	Invoering Belastingregeling.	2. Behandeling Rijksministerraad.	n.n.b.	Aruba + Nederland	
				3. Invoering Belastingregeling (BRNA).	1 januari 2023		Behoudens tijdige behandeling in RMR en de Staten.

Thema D: Financiële sector

- Doel**
- het realiseren van een stabiele financiële sector die zijn rol ter ondersteuning van de reële economie op een goede manier kan vervullen;
 - het realiseren van een passende wijze van regulering van de financiële sector, waarbij adequaat toezicht wordt gehouden op de naleving;
 - het realiseren van een toezichthouder die tijdig en daadkrachtig optreedt bij problemen bij financiële ondernemingen.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
D.3	Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de maatschappelijke kosten van de eigen munt versus dollarisatie door een externe onafhankelijke partij. Besluit over wenselijke monetaire structuur. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek zullen de maatregelen worden bepaald en geïmplementeerd.	D.3.1					Dit komt niet eerder dan 2023 aan de orde.
D.4	Er vindt modernisering plaats van bekende tekortkomingen in wet- en regelgeving, in ieder geval invoering Depositogarantiestelsel (DGS en modernisering resolutieraamwerk). Overzicht van welke wetgeving zou moeten worden aangepast, vervolgens aanpassing, besluitvorming en implementatie van de wetgeving.	D.4.1	Aanpassing DGS en wetgeving rondom bestrijding witwassen en terrorismebestrijding.	5. Inwerkingstredingsbesluit	1 januari 2023	Aruba	Behoudens gereedheid CBA.
		D.4.2	Aanpassing overige wetgeving conform wetgevingskalender.	3. Instelling UBO-register.	1 januari 2023		Er is meer tijd nodig voor Implementatie (waaronder ICT aanpassingen, inclusief het vrijmaken van de benodigde middelen daarvoor).
				4. Landsverordening Consumentenkrediet in werking.	n.n.b.		Voorstel is in december 2021 ingediend voor behandeling in de Staten. De inwerkingtreding is afhankelijk van deze behandeling en het slaan van de uitvoeringswetgeving.

Thema E: Economische hervormingen

- Doel**
- het realiseren van een weerbare, dynamische en veerkrachtige economie;
 - het realiseren van een robuust en betaalbaar sociaal zekerheidsstelsel, dat de prikkels op de juiste plek legt.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.1	Er zal een integrale analyse van het huidige arbeidsmarktbeleid, wet- en regelgeving worden uitgevoerd op basis waarvan het arbeidsmarktbeleid wordt geactualiseerd en gemoderniseerd. Maatregelen als arbeidstijdverkorting, deeltijdwerken, contracten voor bepaalde tijd, versoepelen ontslagrecht, wegnemen belemmeringen voor aannemen buitenlandse arbeidskrachten, illegale tewerkstelling en bestrijding van de jeugdwerkloosheid zullen in de analyse worden betrokken. Op basis van de analyse worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.1.1	Analyse van arbeidsmarktbeleid en wet- en regelgeving.	6. Afronding maatschappelijke consultatie m.b.t arbeidsmarktbeleid en sociaal stelsel	31 oktober 2022	Aruba	Aan de hand van onderzoeken naar de arbeidsmarkt (E.1.1.1) en stelsel sociale zekerheid (E.4.2) worden er maatschappelijke consultaties gedaan.
				7. Principebesluit hervorming arbeidsmarktbeleid en sociaal stelsel.	31 december 2022	Aruba	De uitkomsten van actie E.1.1.6 vormen input voor dit principebesluit.
E.2	De informele economie en illegale arbeid wordt tegengegaan. Op basis van onderzoek naar de omvang van de informele economie zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.2.1					Vervolgstappen worden bepaald mede n.a.v. uitkomsten E3.
E.3	Illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten wordt tegengegaan. Er zal onderzoek worden gedaan naar illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten. Op basis van de resultaten en aanbevelingen worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.3.1	Onderzoek naar illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten.	6. Uitwerking voorstel langer termijn vervolgacties opgeleverd	31 oktober 2022		
				7. Voorstel langer termijn vervolgacties bestuurlijk vastgesteld.	31 november 2022		
				8. Implementatie van de quickwins uit meerjaren PvA uitgevoerd.	31 maart 2023		Onder andere verbetering informatievoorziening m.b.t 'overstayers' en het realiseren van koppelingen van databestanden tussen verschillende betrokken uitvoeringsorganisaties.
E.4	Bewerkstelligd wordt dat het stelsel van sociale zekerheid een activeringsfunctie zal hebben, met de juiste prikkels, waarbij tevens zorggedragen wordt voor adequaat sociaal vangnet. Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen voorstellen worden	E.4.2	Onderzoek naar stelsel van sociale zekerheid.			Aruba	Zie E.1.1.6 en E.1.1.7.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.5	Aruba verhoogt de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 (in 2025), tenzij uit onafhankelijk onderzoek blijkt dat een verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 jaar in 2025 niet realistisch is en er alternatieve voorstellen zijn met hetzelfde budgettaire effect. Een onafhankelijk economisch instituut (aangewezen door het COHO in overleg met het land) brengt in kaart wat de structurele budgettaire effecten zijn voor de betaalbaarheid van de pensioenen en sociale zekerheid als de pensioengerechtigde leeftijd wordt verhoogd naar 66 jaar in 2025 en verder verhoogd zou worden door koppeling aan de levensverwachting en rekt de alternatieve voorstellen door. De uitkomsten worden voorgelegd aan Aruba en Nederland waarna in overleg bekeken wordt hoe er invulling wordt gegeven aan de onderzoeksresultaten.	E.5.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				
E.6	Ondernemerschap en het investeringsklimaat zullen worden bevorderd. Daarbij is o.a. van belang dat het vergunningstelsel wordt geoptimaliseerd, de costs of doing business worden verlaagd, en bureaucratie (red tape) wordt weggenomen. Op basis van een integrale doorlichting van (o.a.) wet- en regelgeving zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.6.2	Zie maatregel	3. Vereenvoudiging openen bankrekening gerealiseerd	n.n.b.	n.n.b.	De betrokken partijen verenigd in een joint working group pakken deze actie op. De realisatie ligt buiten de directe invloedssfeer van de Arubaanse overheid. Daarom wordt hier nog geen datum opgenomen, maar wel contact gehouden over de voortgang.
				4. Kwartiermaker AFTA aangesteld	1 september 2022	Nederland	Voornemen is een mededigingsautoriteit op te richten, de Aruba Fair Trade Authority (AFTA), streefdatum daarbij is 1 september 2023.
				5. Voortgangsrapportage AFTA	15 november 2022, 15 februari, 15 mei, 15 september 2023	Aruba	Periodiek wordt gerapporteerd over de voortgang van het opzetten van de AFTA op basis van het PvA.
				6. AFTA operationaal	1 september 2023	Aruba	
E.7	Ontwikkelen en implementeren grondbeleid en ruimtelijk ordeningsbeleid.	E.7.3	Bestuurlijke heroverweging inning en afhandeling juridische zaken.	4. Inregeling nieuwe wijze van inning		Aruba	Wordt opgenomen in roadmap A.
				5. Inregelen nieuwe wijze afhandeling juridische zake	n.n.b.	Aruba	Over afhandeling juridische zaken zal definitief worden besloten als meer duidelijk is over de inrichting van het inningsproces, zie E.7.3.

Thema F: **Zorg**

- Doel**
- het beheersen en beheersbaar houden van COVID-19;
 - het borgen van de continuïteit van de acute zorg;
 - het efficiënt inrichten van de zorg en het realiseren van een robuust en betaalbaar zorgstelsel.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
F.1	Om COVID-19 te kunnen beheersen en beheersbaar te houden worden de adviezen van het OMT Cariben (24 april 2020 en 3 juni 2020) doorgevoerd, waaronder in ieder geval de volgende maatregelen: - op peil houden beschikbare IC-capaciteit; - versterken diensten publieke gezondheid (o.a. i.v.m. bron- en contactonderzoek) - op voorraad houden van voldoende persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM); - vergoten en op peil houden testcapaciteit; - invoeren syndroom surveillance; - garanderen voldoende air-ambulance capaciteit; - Aankoop COVID vaccin en doorvoeren vaccinatieprogramma (vanaf beschikbaar zijn vaccin).	F.1.1	Doorlopend.				
F.2	In het kader van doelmatigheid worden overbodige dubbelingen in het zorgaanbod van de verschillende ziekenhuizen en ander inefficiënties in kaart gebracht en teruggedrongen, middels opstellen en uitvoeren plan samenwerking regionale ziekenhuizen Caribisch gebied Koninkrijk en maken bestuurlijke afspraken, waaronder in ieder geval wordt verstaan: – reduceren van het aantal medische uitzendingen naar derde landen door uitbreiding van zorgaanbod binnen het Caribisch gebied van het Koninkrijk (top-specialistische zorg); – gezamenlijke inkoop medicatie, middelen, materialen en apparatuur; – regionaal opleiden en capaciteitsplanning van zorgpersoneel (kosten opleiding reduceren door minder opleiden in het buitenland); – rationalisering laboratoriumzorg en reductie aantal laboratoria; – medische specialisten die verzekerde zorg leveren in loondienst van ziekenhuizen (sterfhuisconstructie); – versterken samenwerking eerstelijnszorg en tweedelijnszorg; – herijken bekostigingswijze en tarieven tweedelijnszorg samen met zorgverzekeraars en Nederlandse zorgautoriteit.	F.2.1	Afspraken die gemaakt worden in het vierlandenoverleg zijn leidend bij de uitvoering van deze maatregel. Vooralsnog worden geen separate afspraken gemaakt in de uitvoeringsagenda over deze maatregel.	1. Oprichting van DCHA als rechtspersoon	30 juni 2022	Aruba + Nederland	Tijdens het vierlandenoverleg van januari 2022 is een conclusiedocument op bestuurlijk niveau geaccordeerd, waarin afspraken zijn opgenomen over openstaande punten met betrekking tot de formele oprichting van een coöperatie. Tijdens het Vierlandenoverleg eind juni 2022 wordt een kaderstellend projectplan voorgelegd aan de bestuurders van de landen. Goedkeuren van het kaderstellend projectplan, met in achtnaam van de bereikte conclusies, door de bewindvoerders volksgezondheid van de landen zal ertoe leiden dat de DCHA het volledige projectplan zal uitwerken. Dit projectplan wordt vervolgens voorgelegd en een akkoord daarop zal een formele "go" voor de DCHA betekenen.
				2. Openging rekening door DCHA waarop de landen hun respectievelijke geldbijdragen kunnen storten	30 juni 2022	Aruba + Nederland	
				3. Opstellen kaderstellend projectplan.	30 juni 2022	Aruba + Nederland	
F.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek naar de doelmatigheid (inclusief bekostiging) en effectiviteit van de zorg en de uitkomsten van maatregel F.2 zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Gedacht kan worden aan herijken verzekeringspakket en invoeren van eigen betalingen.	F.3.1	Vervolgstappen volgen uit de lopende door Aruba uitgezette onderzoeksopdracht.	3. Roadmap bestuurlijk vastgesteld	30 september 2022		Betreft een roadmap voor de herziening van het zorgstelsel, dit mede op basis van een, in opdracht van Aruba, uitgevoerd onderzoek.

Thema G: Onderwijs

- Doel**
- het realiseren van een basiskwaliteit van onderwijs;
 - realiseren van een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
 - het realiseren van goede doorstroom tussen stelsels van onderwijs (al dan niet in Europees Nederland).

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
G.1	<p>Een expertgroep uit de vier landen / groep onderwijsexperts uit de vier landen voert een doorlichting uit van het gehele onderwijsbestel, met inbegrip van alle publieke en particuliere betrokken partijen, inclusief de overheid. Hierbij komen in ieder geval aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - onderwijskwaliteit, lesmethoden en -middelen; - aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt; - doorstroom tussen ko, po, vo en mbo/ho/wo (al dan niet in Europees Nederland); - doelmatigheid en doeltreffendheid van de onderwijsbekostiging, mitigeren van inefficiënties in het systeem; - versterken van de kwaliteitsverbetering door effectief toezicht door onder andere de inspecties; <p>samenwerking onderwijs- en ontwikkelingsvoorzieningen in de regio (en eventueel Europees Nederland).</p> <p>Hierbij worden in elk geval de onderwijsinspecties van de vier landen betrokken.</p> <p>Op basis van de uitkomsten van de doorlichting worden maatregelen ontwikkeld en geïmplementeerd.</p>	G.1.1	Uitvoeren doorlichting op basis van vastgesteld plan van aanpak.	4. Eindrapportage gereed.	30 september 2022	Aruba + Nederland	De Nederlandse en Arubaanse bewindspersonen van Onderwijs en Wetenschap hebben tijdens het Ministerieel Vierlandenoverleg OCW de doorlichting met elkaar besproken. De ministers hebben kennis genomen van de voortgang en de verwachte oplevering van de eindrapportage eind september 2022.

Thema H: Versterken rechtsstaat

- Doel**
- een bijdrage leveren aan de versterking van de rechtsstaat, door in ieder geval in te zetten op het versterken van het grenstoezicht, de aanpak van financieel-economische criminaliteit en het verbeteren van het detentiewezen.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
H.1	In het belang van stabiliteit van de openbare orde en veiligheid worden tot nader orde geen bezuinigingen toegepast die de operationele uitvoeringscapaciteit binnen de meest vitale sectoren van de rechtsstaat (Politie, Douane, Landsrecherche, OM, Hof, Kustwacht, gevangeniswezen en de veiligheidsdienst) beperken.	H.1.1	Doorlopend, op basis van op 29 januari 2021 aangeleverde nulmeting.				
H.2	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of en hoe de (fysieke en online) goksector hervormd moet worden. Doelstelling is het verhogen van de inkomsten voor de overheid. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	H.2.1	Behandeling en implementatie Landsverordening Toezicht Kansspelen.	5. Aanpassing Landsverordening toezicht kansspelen.	30 juni 2022	Aruba	
				6. Opdracht opstellen business case t.b.v. Kansspelautoriteit (KSA) verleend.	30 juli 2022	Aruba	
				7. Bestuurlijke vaststelling Plan van Aanpak KSA.	31 augustus 2022	Aruba	
				8. Uitbreiding taken en verantwoordelijkheden KSA met consumentenbescherming, verslavingspreventie en voorlichting in ministeriele regeling bestuurlijk vastgesteld	31 juli 2022	Aruba	
H.9	Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	H.9.1	Op basis van vastgesteld plan van aanpak projectfase uitvoeren.	4. Concept wetsontwerp gereed.	31 januari 2023	Aruba + Nederland	In het JVO van 29 juni 2022 wordt een stand van zaken notitie besproken. De complexiteit van de materie alsook het belang van een zorgvuldig afstemmingstraject tussen de landen, maken dat er enige vertraging is opgetreden in de planning van het project. In de notitie wordt een aangepaste planning voorgesteld waarin is opgenomen dat in het volgende JVO (dec/jan) het concept voorstel van Rijkswet zal worden voorgelegd, inclusief de memorie van toelichting en zo mogelijk inclusief een uitvoeringstoets.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
H.12	Beheer en toezicht t.a.v. het criminaliteitsfonds wordt op orde gebracht. Curacao en Sint Maarten volgen de aanbevelingen uit de rapporten van de Raad voor de Rechtshandhaving op. Uiterlijk 1 april 2021 hebben de landen een onafhankelijke organisatie aangewezen die het fonds controleert op het opvolgen van de aanbevelingen en rapporteert of het fonds naar behoren werkt.	H.12.2	Wijziging van de Landsverordening Criminaliteitsbestrijdingsfonds.	2. n.n.b.	n.n.b.	Aruba + Nederland	De ambtelijke voorbereiding van het voorstel tot wijziging van de Landsverordening Criminaliteitsbestrijdingsfonds (H12.2.2) is afgerond. Het voorstel dient nog aangeboden te worden aan de ministerraad. De aanbieding heeft vertraging opgelopen door een gebrek aan capaciteit bij de Directie Wetgeving van Aruba.
H.13	Aruba komt met behulp van Defensie voor 1 maart 2021 met een plan van aanpak om de verouderde dienstplichtverordeningen aan te passen en om de ARUMIL te professionaliseren, waarbij onder andere de doorstroommogelijkheden van de ARUMIL naar de landelijke veiligheidspartners worden verankerd.	H.13.1	Opstellen plan van aanpak gericht op verdere professionalisering van de ARUMIL, waar actualisatie van de Dienstplichtverordening een onderdeel van is.	2. Actualisering dienstplichtverordening.	n.n.b.	Aruba + Nederland	Uitvoering is weer opgepakt door Defensie en geschiedt in goed overleg met Aruba, het tijdsplan wordt nog bepaald.
		H.13.2	Opstellen moderne rechtspositie regeling voor Caribische beroepsmilitairen, inclusief wettelijke inkadering.	1. Gemoderniseerde rechtspositieregeling.	n.n.b.	Aruba + Nederland	Ten behoeve van de verdere modernisering ARUMIL en betere aansluiting tot Defensie en lokale justitiële diensten, wordt de rechtspositieregeling gemoderniseerd. In juni vindt in de tripartiete ambtelijke werkgroep een 'pressure cooker sessie' plaats, ondersteund door een wetgevingsjurist vanuit NL, met als doel een concept rechtspositieregeling op te leveren. Deze zal door de individuele Landen, indien gewenst ondersteund door NL, verder worden uitgewerkt en geformaliseerd.

Landspakket **Aruba**

Uitvoeringsagenda 1 juli – 30 september 2022